

**Досвід ведення гібридних конфліктів;
міжнародне гуманітарне право;
захист цивільного населення під час збройного конфлікту;
міжнародний досвід вирішення конфлікту**

*анотований бібліографічний список
2018. – Вип. 25 (1–10 грудня). – 60 с.*

Зміст

Досвід ведення гібридних конфліктів	1
<i>Книги, статті з наукових періодичних і продовжуваних видань.....</i>	<i>1</i>
<i>Статті з періодичних видань.....</i>	<i>2</i>
Міжнародне гуманітарне право.....	21
<i>Книги, статті з наукових періодичних і продовжуваних видань.....</i>	<i>21</i>
<i>Статті з періодичних видань.....</i>	<i>26</i>
Захист цивільного населення під час збройного конфлікту	46
<i>Книги, статті з наукових періодичних і продовжуваних видань.....</i>	<i>46</i>
<i>Статті з періодичних видань.....</i>	<i>48</i>
Міжнародний досвід вирішення конфлікту.....	58
<i>Статті з періодичних видань.....</i>	<i>58</i>

Досвід ведення гібридних конфліктів

Книги, статті з наукових періодичних і продовжуваних видань

1. Біла А. Про спадок у серці: чи скінчилася зима "Кіборгів"? / Андріана Біла // Дзвін. - 2018. - № 5. — С. 124-127. *Про український фільм "Кіборги. Герої не вмирають»*
2. Гібридна війна: технології сугестії та контрсугестії / [О. Акульшин та ін.] ; Нац. акад. Служби безпеки України, Ін-т філології Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. — Київ : Нац. акад. СБУ, 2018. — 235 с. — **Шифр зберігання в Бібліотеці : Б357933.** *Монографія продовжує міждисциплінарний напрям досліджень комунікативних процесів сучасності, започаткований у Національній академії Служби безпеки України у межах міжвідомчої науково-дослідної роботи «Інтернет-*

лінгвістика: теоретичні та прикладні аспекти». Висвітлено поняття гібридної війни, передумови його виникнення та еволюції із урахуванням світового досвіду протидії сучасним загрозам, зокрема в умовах проведення антитерористичних операцій, а також розглянуто прикладні аспекти застосування лінгвосугестивних технологій як у повсякденній діяльності фахівців органів державної влади, сектору безпеки і оборони, так й у житті пересічного громадянина – потенційної мішені деструктивних маніпулятивних впливів. Окрему увагу приділено питанням стану сучасного інформаційного простору й причинам його викривлення. Надано рекомендації фахівцям у сфері забезпечення інформаційної безпеки щодо контр сугестивних дій в умовах гібридної війни. Проаналізовано тему сучасної інформаційно-психологічної онлайн війни у парадигмах лінгвістики впливу

Статті з періодичних видань

3. **Агресія потребує адекватної реакції** // Уряд. кур'єр. — 2018. — 4 груд. (№ 228). — С. 2. *Надано інформацію про інтерв'ю Прем'єр-міністра України Володимира Гройсмана німецькому виданню Die Welt, в ході якого він прокоментував ситуацію в Азовському морі та зазначив, що Російська Федерація (РФ) – держава-агресор, яка поводить зухвало й непередбачувано та порушує всі норми міжнародного права. Глава уряду наголосив на необхідності об'єднати зусилля всієї міжнародної спільноти та посилити санкційний тиск на Росію. "Допоки агресор не заплатить високу ціну за свої дії, проблеми, які він чинить, залишатимуться", – заявив Володимир Гройсман. Текст: <https://ukurier.gov.ua/uk/news/agresiya-potrebuye-adekvatnoyi-reakciyi/>*

4. **Божич Ю. Войти в положение** / Юрий Божич // Фокус. - 2018. - № 48 (30 нояб.). — С. 19. *Розглянуто ситуацію щодо 30-ти денного воєнного стану в окремих областях України у зв'язку із російською агресією в Керченській протоці 25 листопада 2018. Акцентовано увагу на дискусії з приводу введення воєнного стану, що відбулась у Верховній Раді*

України. Зазначено, що це було найбільш напружене обговорення з усіх, що "пережив Президент України Петро Порошенко за час свого перебування на посту президента". Висвітлено позицію Петра Порошенка стосовно необхідності введення воєнного стану. Наголошено, що "російська агресія у Керченській протоці занурила Україну в нову реальність. Через місяць стане зрозуміло, чи надовго". Текст: <https://focus.ua/archive-2018/413634-fokus-48-602.html>

5. **Бондарь М. Керченские узники** / Мария Бондарь // Фокус. - 2018. - № 48 (30 нояб.). — С. 22-23. Подано історії українських військових моряків, які потрапили у полон під час збройної агресії Росії у Керченській протоці 25 листопада 2018 року: лейтенанта Романа Мокряка, старшого лейтенанта Богдана Небиліци, матроса Андрія Ейдера. Текст: <https://focus.ua/archive-2018/413634-fokus-48-602.html>

6. **Боровський О. Батіг і пряник : Глави МЗС країн НАТО в Брюсселі обговорюють керченську кризу, а в Росії збираються нагородити путінських "корсарів"** / Олег Боровський // Україна молода. — 2018. — 5 груд. (№ 133). — С. 7. Йдеться про нараду міністрів закордонних справ 29 країн-членів НАТО у Брюсселі, що проходить 4-5 грудня. Для участі в засіданні 4 грудня були запрошені також міністри закордонних справ України та Грузії — країн-партнерів Північноатлантичного альянсу, яких безпосередньо зачіпає активізація дій Росії в басейні Чорного та Азовського морів. Міністр закордонних справ України Павло Клімкін поінформує колег із країн НАТО про розвиток подій у Чорному морі та має намір "вимагати не тільки засудження агресії Росії, а й "дієвих заходів", пропонуватиме "нові елементи взаємодії з альянсом". Текст: <http://www.umoloda.kiev.ua/number/3395/2006/128633/>

7. **Боровський О. "Велика двадцятка" в пошуках балансу : зібрання лідерів провідних країн світу не виправдало покладених на нього очікувань** / Олег Боровський // Україна молода. — 2018. — 4 груд. (№ 132). — С. 6. Йдеться про Саміт "Великої двадцятки" — форум

лідерів найбільш промислово розвинених країн світу та ЄС, який пройшов 30 листопада — 1 грудня у столиці Аргентини Буенос-Айресі. Акцентовано увагу на тому, що канцлер Німеччини Ангела Меркель разом із президентом Франції Емманюелем Макроном нагадали російському лідеру Володимиру Путіну про необхідність повернути Україні кораблі та матросів, затриманих нещодавно у Керченській протоці. Текст: <http://www.umoloda.kiev.ua/number/3394/2006/128581/>

8. **Бурлаченко С. К** **воєнному положенню через мат и пшик** / Сергей Бурлаченко // 2000: Еженедельник. — 2018. — 30 нояб. – 6 дек. (№ 48). — С. А2, А4. *Подано інформацію щодо введення на території 10-ти областей України воєнного стану. Розглянуто причину введення цього стану та проаналізовано можливий розвиток подій.* Текст: <https://www.2000.ua/v-nomere/forum/vlast/k-voennomu-polozheniju-cherez-mat-i-pshik.htm>

9. **Василенко О.** **Полонених українських моряків таємно вивезли до Москви** / Олександра Василенко // Газета по-українськи. — 2018. — 4 груд. (№ 93). — С. 1, 3. *Йдеться про те, що 25 листопада 2018 року російські силовики поблизу Керченської протоки відкрили вогонь по трьох українських кораблях, які йшли з Чорного в Азовське море. Взяли на бордаж малі артилерійські катери "Бердянськ", "Нікополь" та рейдовий буксир "Яни Капу". У полон потрапили 21 військовий моряк і троє співробітників Служби безпеки України. Шістьох українців поранили. 28 листопада Київський районний суд окупованого Криму заарештував усіх 24 затриманих матросів та офіцерів. Їм загрожує до шести років позбавлення волі за нібито незаконний перетин державного кордону РФ.* Текст: https://gazeta.ua/articles/politics-newspaper/_polonениh-ukrayinskih-moryakiv-tayemno-vivezli-do-moskvi/872775

10. **Введення воєнного стану – це сигнал SOS міжнародному співтовариству** / Прес-служба апарату Верхов. Ради України // Голос України. — 2018. — 4 груд. (№ 231). — Електрон. ресурс. *Йдеться про*

виступ Першого заступника Голови Верховної Ради України (ВР України) Ірини Геращенко на засіданні Ради регіонального розвитку Херсонської області. Ірина Геращенко зазначила, що після так званих "виборів" на окупованому Донбасі Російська Федерація (РФ) свідомо пішла на загострення безпекової ситуації, вчинивши 25 листопада 2018 р. акт збройної агресії проти України в Азово-Керченській акваторії. Політик підкреслила, що "блокування торговельних суден, які перевозили зерно чи металургійну продукцію, – це один із методів гібридної війни РФ проти України, щоб послабити українську економіку". Ірина Геращенко наголосила, що введення воєнного стану строком на 30 діб у десяти областях, зокрема і на Херсонщині, стало необхідною умовою для мобілізації міжнародних партнерів у питанні протидії агресії та задля проведення превентивних і контррозвідувальних заходів, спрямованих на посилення обороноздатності та безпеки. Перший заступник Голови ВР України акцентувала увагу на важливості збереження єдності країни напередодні парламентських та президентських виборів незважаючи на різні ідеології політичних сил, а також висловила сподівання, що найближчим часом Україна отримає Єдину помісну православну церкву.

Текст: <http://www.golos.com.ua/article/310880>

11. **Ветров И. Неравные силы** / Игорь Ветров, Максим Мухин // Фокус. - 2018. - № 48 (30 нояб.). — С. 16-18. *Розглянуто ситуацію, пов'язану із актом агресії, здійсненому 25 листопада 2018 року у Керченській протоці російськими прикордонниками по відношенню до українських кораблів. Зазначено, що Росія завдала значний удар по Воєнно-Морському флоту України, який втратив два новозбудованих бронекатера та буксир. У полон потрапили 24 українських військових моряка. Досліджено, як скоро та за рахунок чого Україна зможе відшкодувати втрати. Наведено коментарі українських військових та експертів щодо необхідності посилення військово-морської присутності України у*

Чорноморсько-Азовському регіоні. Текст: <https://focus.ua/archive-2018/413634-fokus-48-602.html>

12. **Вишневский Ю. Война и выборы. Какую игру Порошенко ведет с Путиным в проливе / Юрий Вишневский // Деловая столица. — 2018. — 3 дек. (№ 49). — С. 4.** *Розглянуто ситуацію навколо подій у Керченській протоці щодо захоплення в полон російськими військовими українських кораблів та моряків. Проаналізовано, як ці події можуть вплинути на імідж Президента України Петра Порошенка та на його можливу участь та перемогу у виборах Президента України у 2019 році*

13. **Власенко В. На саміті G20 на Путіна чекає холодний душ : цивілізований світ не має наміру ігнорувати дії РФ проти України / Вікторія Власенко // Уряд. кур'єр. — 2018. — 1 груд. (№ 227). — С. 2.** *Йдеться про засудження лідерами провідних європейських держав, Сполучених Штатів Америки (США) та Канади акту російської агресії проти України в Азовському морі напередодні початку роботи саміту G20 в Буенос-Айресі. Зокрема, верхня палата Конгресу США більшістю голосів ухвалила резолюцію "Про засудження провокаційних дій Росії у Керченській протоці проти українського флоту", в якій міститься заклик до російської влади негайно звільнити захоплені українські кораблі й членів їх екіпажів, а також припинити переслідування українських і міжнародних суден, які проходять через Керченську протоку. Прем'єр-міністр Великої Британії Тереза Мей заявила, що має намір продовжити політику жорстких санкцій проти Росії через черговий акт агресії проти України. Про свою підтримку України заявив в телефонній розмові з Президентом України Петром Порошенком прем'єр-міністр Канади Джастин Трюдо. Текст: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/na-samiti-g20-na-putina-chekaye-holodnij-dush/>*

14. **Галата Я. Нам би 30 днів протриматися ... / Ярослав Галата // Демократ. Україна. — 2018. — 30 листоп. (№ 48). — С. 2.** *Подано інформацію про запровадження в 10-ти областях України воєнного стану.*

Розглянуто причини через які цей стан було запроваджено саме зараз, а не раніше. Текст: <http://www.dua.com.ua/community/item/4636-nam-bi-30-dniv-protrimatisya.html>

15. **Галата Я. Псевдовибори на Донбасі: від перестановки "лідерів" суть не змінюється** / Ярослав Галата // Демократ. Україна. — 2018. — 16 листоп. (№ 46). — С. 3. *Йдеться про те, що на окупованих територіях Донецької та Луганської областей окупаційний режим провів псевдовибори. Очікувано так зване народне волевиявлення більше скидалося на фарс. Зазначено, що Україна назвала "вибори", які не мають ніякої юридичної сили, свідомим кроком Росії до загострення ситуації на Донбасі.* Текст: <http://www.dua.com.ua/community/item/4585-psevdovibori-na-donbasi-vid-perestanovki-lideriv-sut-ne-zminyuetsya.html>

16. **Герої живуть поруч із нами** : захоплені українські моряки в російських СІЗО пишуть історію мужності сучасних Збройних сил // Уряд. кур'єр. — 2018. — 5 груд. (№ 229). — С. 2. *Надано інформацію про зустріч Президента України Петра Порошенка з рідними військовополонених українських моряків. Петро Порошенко запевнив, що зараз робиться все можливе для звільнення наших військових, та подякував рідним і близьким моряків за мужність. Глава держави наголосив, що українські моряки тримаються надзвичайно стійко і гідно. "Вони витримують і психологічне навантаження, і обробку ФСБ, і аж ніяк не піддаються на ці дії", – відзначив Президент України.* Текст: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/geroyi-zhivut-poruch-iz-nami/>

17. **Гирман В. Где ваши доказательства? Почему ЕС не видит агрессии России на Азове** / Владимир Гирман // Деловая столица. — 2018. — 3 дек. (№ 49). — С. 14. *Йдеться про те, що Німеччина та Франція не підтримують посилення санкцій по відношенню до Російської Федерації після атаки російського Військово-морського флоту на українські кораблі та захоплення в полон українських моряків*

18. **Голодрига Ю. Українські моряки в російському полоні /** Юлія Голодрига // Експрес. — 2018. — 29 листоп. - 6 груд. (№ 48). — С. 6. *Йдеться про історії українських моряків, які перебували на борту трьох суден та потрапили в російський полон під час агресії російських військових проти України у Керченській протоці.*

19. **Дворецкая В. Лейтенант ВСУ Виктория Дворецкая: "Некоторые тела на жаре так распухли, что я не могла понять кто это. Двух моих друзей узнала по кроссовкам, которые мы купили вместе на базаре ..."** / Виктория Дворецкая ; беседу вела Ольга Бесперстова // Факты и коммент. — 2018. — 6 – 12 дек. (№ 48). — С. 5-6. *Напередодні Дня Збройних сил України перша в країні жінка, яка отримала право вчитися на командира механізованих підрозділів, Вікторія Дворецька, розказала про те, як протягом восьми місяців займалася на війні "двохсотими". Зазначено, що Вікторія пішла добровольцем на фронт прямо з київського Майдану. На фронті була 15 місяців, потім, після вимушеної перерви за станом здоров'я – ще півтора року. Повернувшись із зони бойових дій, вирішила будувати військову кар'єру. А на цей час працює у відділі комунікацій центру морально-психологічного забезпечення Збройних сил України*

20. **Демчук С. "Росія має повернути судна й військовослужбовців"** / Сергій Демчук, Ангеліна Кованда // Газета по-українськи. — 2018. — 4 груд. (№ 93). — С. 6. *Йдеться про проведення 30 листопада – 1 грудня 2018 року в Аргентині саміту "Великої двадцятки" – зустрічі лідерів найбільш розвинених країн світу. В ході засідання канцлер Німеччини Ангела Меркель домовилася з Президентом України Володимиром Путіні про переговори щодо ситуації в нормандському форматі – між Україною, Росією, Францією та Німеччиною. Обговорювалася ситуація із захопленням українських суден у Керченській протоці. Текст: https://gazeta.ua/articles/comments-newspaper/_rosiya-maye-povernuti-sudna-j-vijskovosluzhbovciv/872781*

21. **Дяченко В. Ход беспредельщика. Что за "новое морское право" предложил миру Путин** / Виталий Дяченко // Деловая столица. — 2018. — 3 дек. (№ 49). — С. 2. *Розглянуто ситуацію щодо використання Російським президентом Володимиром Путіним захоплення в полон українських моряків в Керченській протоці з метою шатажування країн Європейського Союзу та вплив на внутрішньополітичне життя в Україні*

22. **Жмурко С. Ветеран бригади у двадцять п'ять років** / Сергій Жмурко // Нар. армія. — 2018. — 29 листоп. (№ 48). — С. 11. *Йдеться про бійця Олександра Тараненка, нагородженого орденом "За мужність" III ступеня. Зазначено, що Олександр міг би бути гарним програмістом, але обрав десант. Він – головний сержант роти вогневої підтримки, яскравий представник нового сержантського корпусу відродженої армії, освічений і професійно підготовлений, загартований у численних боях десантник.*
Текст: <http://na.mil.gov.ua/files/pdf/5580-%2829-11-2018%29.pdf>

23. **Завтонов Д. "Я буду мститися. За землю, зорану снарядами, за рідного брата, за загиблих побратимів ..."** / Дмитро Завтонов // Нар. армія. — 2018. — 29 листоп. (№ 48). — С. 8. *Йдеться про ситуацію у зоні проведення операції Об'єднаних сил на позиціях у районі селища Піски, що під Донецьком. Зазначено, що зараз у цьому районі противник трохи "спокійніший", але пильність, за словами бійців, вони не втрачають. Наведено тези розмов із бійцями взводу, що обороняє Піски.* Текст: <http://www.na.mil.gov.ua/index.php/2018/11/29/ya-budu-mstytysya-za-zemlyu-zoranu-snaryadamy-za-ridnogo-brata-za-zagyblyh-pobratymiv/>

24. **Загроза нависла над усім світом** : збройні сили днями отримали модернізовані бойові літаки, гелікоптери та безпілотні літальні апарати // Уряд. кур'єр. — 2018. — 4 груд. (№ 228). — С. 2. *Йдеться про передачу Президентом України, Верховним Головнокомандувачем Збройних сил Петром Порошенком озброєння та військової техніки командирам військових підрозділів і бойових машин. У виступі під час урочистої церемонії передачі техніки Петро Порошенко зазначив, що*

Росія не відмовиться від агресивних намірів і становить "колосальну загрозу" всьому світу, на яку Україна разом із союзниками шукає належну політико-дипломатичну відповідь. Як підкреслив глава держави, нещодавній акт агресії Російської Федерації (РФ) проти Збройних сил України у Керченській протоці спрямований не лише проти України. Це випробування на міцність всього світового порядку і спроба перетворення Азовського і Чорного морів на "російське озеро". Коментуючи запровадження в десяти областях воєнного стану, Президент України наголосив, що це превентивний крок, який розширює можливості Збройних сил і всього сектору безпеки швидко реагувати на загрози, і жодним чином не загрожує конституційним правам і обов'язкам громадян. Текст: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/zagroza-navisla-nad-usim-svitom/>

25. Здоровило Т. Війна поза війною: захоплених українських моряків Москва вперто не бажає визнавати військовополоненими / Тарас Здоровило // Україна молода. — 2018. — 4 груд. (№ 132). — С. 2. *Подано інформацію, що із Криму в Москву перевезли 22 службовців Військово-Морських сил України та двох працівників СБУ, яких узяла в полон ФСБ РФ у Керченській протоці. Українських військових моряків перевезли в московське СІЗО "Лефортове". Наголошується, що 25 листопада Росія заблокувала прохід у Керченську протоку українському буксиру "Яни Капу" та двом катерам "Бердянськ" і "Нікополь", які здійснювали плановий перехід із порту Одеси в порт Маріуполя. Після обстрілу та штурму російським спецназом у полон потрапили 24 українці. Текст: <http://www.umoloda.kiev.ua/number/3394/2006/128571/>*

26. Здоровило Т. Гуртом і агресора легше бити / Тарас Здоровило // Україна молода. — 2018. — 7 груд. (№ 134). — С. 2. *Йдеться про проведення 6 грудня, в День Збройних сил України, у Києві в Українському домі "круглого столу" на тему: "Збройна агресія Росії: виклики світового порядку та рішення для України". Подія зініційована громадськістю та професійними спільнотами як реакція на вимоги часу.*

Організаторами зустрічі були ГО "Відкрита Україна" та Британо-українська торговельна палата. Відбувся обмін думками між представниками органів влади та правниками, дипломатами, науковцями, військовими експертами, громадським сектором щодо задіювання правових, дипломатичних і політичних заходів із метою захисту територіальної цілісності й незалежності України в умовах збройної агресії Росії. Текст: <http://www.umoloda.kiev.ua/number/3396/2006/128693/>

27. **Здоровило Т. "Кастинг" захисту** / Тарас Здоровило // Україна молода. — 2018. — 5 груд. (№ 133). — С. 2. *Йдеться про ініціативу 50 російських адвокатів, які висловили бажання приєднатися до справи полонених українських військових біля берегів Криму. Серед них є кримські, московські представники адвокатських об'єднань та окремі правозахисники.* Текст:

<http://www.umoloda.kiev.ua/number/3395/2006/128618/>

28. **К отражению полномасштабной агрессии – готовы!** // МК в Украине. — 2018. — 5-11 дек. (№ 49). — С. 4. *Йдеться про те, що з 3-го грудня цього року в 10-ти областях України, де оголошено воєнний стан та відмінено місцеві вибори, стартували учбові збори резервістів та територіальної оборони*

29. **Капсамун І. Які інструменти проти Кремля?** / Іван Капсамун, Валентин Торба // День. — 2018. — 4 груд. (№ 220). — С. 4. *Висвітлено інформацію щодо реакції країн Європейського Союзу та світових країн у цілому на захоплення російськими Військово-Морськими силами українських кораблів та моряків в полон у Керченській протоці. Акцентовано увагу на тому, що світова спільнота повинна негайно відреагувати на агресивні дії та порушення міжнародного права Російською Федерацією.* Текст: <https://day.kyiv.ua/uk/article/podrobyci/yaki-instrumenty-proty-kremlya>

30. **Каспрук В. Москва прагне посіяти зневіру серед українців** / Віктор Каспрук // Шлях перемоги. — 2018. — 5 груд. (№ 49). — С. 5.

Йдеться про проблему протидії російській інформаційній пропаганді та кібервійні, яка є складовою гібридної агресії. Зокрема, розглянуто можливість впливу російських інтернет-тролів на президентські і парламентські вибори в Україні. Зазначено, що головним завданням російських тролів напередодні виборів буде спроба поляризувати українське суспільство, розколоти соціум та нав'язати виборцям думку, що як такого вибору немає, тому що всі кандидати однакові і не відповідають вимогам та сподіванням громадян. Запропоновано заходи, які необхідно вжити для нейтралізації підривної діяльності російських пропагандистів, зокрема, в Інтернет-просторі

31. **Катриченко Т. Морской узел** / Татьяна Катриченко // Фокус. - 2018. - № 48 (30 нояб.). — С. 10-13. *Висвітлено ситуацію, пов'язану із введенням воєнного стану в окремих областях України у зв'язку із обстрілом і захопленням росіянами трьох українських військових кораблів та арешту українських моряків у районі Керченської протоки 25 листопада 2018 року. Наголошено, що введення воєнного стану дає можливість не тільки посилити оборону країни, але й пригорнути увагу світової спільноти до вибухонебезпечної ситуації у Чорноморсько-Азовському регіоні. Подано коментарі українських експертів щодо правового режиму воєнного стану. Текст: <https://focus.ua/archive-2018/413634-fokus-48-602.html>*

32. **Королева Е. В политической ловушке** / Евгения Королева // Фокус. - 2018. - № 48 (30 нояб.). — С. 20-21. *Розглянуто ситуацію, пов'язану з долею українських військових моряків, арештованих під час збройної агресії Росії у Керченській протоці 25 листопада 2018 року. Подано коментарі правозахисників про те, чи можуть взяті у полон росіянами українські моряки розраховувати на обмін, та чи застосовувалося до них фізичне насильство. Зазначено, що найбільш імовірний розвиток подій – суд і винесення вироку українцям за*

звинуваченням у незаконному перетині кордону. Текст:
<https://focus.ua/archive-2018/413634-fokus-48-602.html>

33. **Кравченко В. Різноголосся євроатлантичного хору /** Володимир Кравченко // Дзеркало тижня. — 2018. — 1 – 7 груд. (№ 46). — С. 2. *Йдеться про те, як світове товариство відгукнулося на обстріли українських кораблів у Керченській протоці. Зазначено, що в політиків і дипломатів подія викликала "глибоку стурбованість". Адже обстріл українських військових катерів і буксира не просто ще одне порушення Росією міжнародного права: зростають ризик повномасштабного воєнного конфлікту і загроза безпеці держав Чорноморського регіону. Як міжнародні організації (НАТО), так і країни демократичного співтовариства знову підтвердили свою підтримку суверенітету й територіальної цілісності України в межах її міжнародно визнаних кордонів, закликали звільнити захоплені кораблі й моряків, а також зажадали від Росії забезпечити вільне проходження суден в Азовське море через Керченську протоку і назад. Однак цей євроатлантичний хор не був злагодженим. Найжорсткіше на події в районі Керченської протоки відреагували Сполучені Штати. Підтримавши нашу країну словом і ділом, США посилили тиск на РФ: у четвер Дональд Трамп оголосив через Twitter, що він скасував зустріч із Володимиром Путіним в Аргентині. Реакція американців була найбільш сильною і жорсткою. Однак не варто особливо обнадіюватися з приводу значущості українських проблем для Вашингтона: як і раніше, зовнішня політика Білого дому визначається внутрішньополітичними течіями, і загострення в Азовсько-Чорноморській акваторії збіглося з московським "штормом" навколо Трамп-тауера і з новою хвилею скандалу з приводу ймовірного співробітництва представників передвиборного штабу Трампа з Росією, щоб вплинути на результат президентських перегонів.* Текст:
https://dt.ua/internal/riznogolossya-yevroatlantichnogo-horu-295809_.html

34. **Кулик В. Мінські ротації** / Віталій Кулик, Олег Саакян // Експрес. — 2018. — 29 листоп. - 6 груд. (№ 48). — С. 6. *Йдеться про новачки у складі переговорної групи в мінському діалозі. Леоніда Кучму, який склав повноваження представника України у Тресторонній контактній групі замінив Євген Марчук, який досі брав участь у мінських перемовинах як представник безпекової групи.*

35. **Лищина І. Иван Лищина: "Нужно, чтобы любой эфэсбэшник, "работающий" с украинскими моряками, понимал, что о каждом его движении будут знать в Страсбурге"** / Иван Лищина ; бесіду вела Ольга Бесперстова // Факты и коммент. — 2018. — 6 – 12 дек. (№ 48). — С. 4. *Заступник Міністра юстиції України – Уповноважений у справах Європейського суду з прав людини Иван Лищина в інтерв'ю розповів, яку роботу провела його команда для отримання від Росії офіційної інформації про напад та захоплення Росією українських кораблів у Керченській протоці 25 листопада 2018 року. Подано детальний перелік подій збройного інциденту. Иван Лищина, зокрема, акцентував увагу на діях української сторони, спрямованих на визволення захоплених українських військових моряків.*

36. **Луїк Ю. Міністр оборони Естонії Юрі Луїк: Підвищити присутність НАТО в Чорному морі було б природно** / Юрі Луїк ; бесіду вела Ольга Танасійчук // Уряд. кур'єр. — 2018. — 1 груд. (№ 227). — С. 4. *Подано матеріали бесіди з міністром оборони Естонії Юрі Луїком, який прокоментував акт російської агресії в Азовському морі та висловив свою думку щодо рівня співпраці між Україною та Естонією в оборонній сфері.*
Текст: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/ministr-oboroni-estoniyi-yuri-lujk-pidvishiti-pris/>

37. **Муравський А. Атака на Азовське море. Наслідки** / Андрій Муравський // День. — 2018. — 30 листоп. – 1 груд. (№ 218/219). — С. 16. *Розглянуто ситуацію щодо блокування Російською Федерацією українських портів Азовського моря – Маріуполь та Бердянськ для заходу і*

виходу. Зокрема, це відбивається на роботі наших підприємств, які працюють на експорт, на перевалці вантажів у портах та на судноплавстві. Зазначено, що у галузі очікують на активну роботу України на міжнародній арені, аби покращити ситуацію з проходженням суден до Азовського моря й з нього — до Чорного. Текст: <https://day.kyiv.ua/uk/article/ekonomika/ataka-na-azovske-more-naslidky>

38. **Олехнович А. У фронтовому небі знижок на молодість ніхто не робить** / Анастасія Олехнович // Нар. армія. — 2018. — 29 листоп. (№ 48). — С. 10. *Наведено розповідь про вертольотчика, лейтенанта Костянтина І., який налітав на Донбасі половину з трохи більше ніж сотні годин нальоту за цей рік, евакуюючи поранених бійців із зони проведення операції Об'єднаних сил. Молодий льотчик зазначив, що польоти на спасіння людей – одні з найбільш відповідальних. За один політ – розповів Костянтин – евакуювали по 5-6 осіб, із них один чи двоє могли бути в критичному стані. Зараз лейтенант чекає призначення на посаду штурмана ланки. Попереду у нього багато польотів – як тренувальних так і бойових.* Текст: <http://www.na.mil.gov.ua/index.php/2018/11/30/u-frontovomu-nebi-znyzhok-na-molodist-niht-ne-robyt/>

39. **Панчишин В. "Кентаври" готові до ходових і державних випробувань у морі** / Віталій Панчишин, Іветта Василенко // Нар. армія. — 2018. — 29 листоп. (№ 48). — С. 14. *Йдеться про поповнення корабельно-катерного складу українського флоту сучасними маневреними десантно-штурмовими катерами типу "Кентавр", збудованими на замовлення Міністерства оборони України для Військово-Морських сил Збройних сил України. Наголошено, що ці модернізовані катери посилять військово-морські спроможності нашої країни на таких стратегічних морських напрямках як акваторії Азовського та Чорного морів.* Текст: <http://na.mil.gov.ua/files/pdf/5580-%2829-11-2018%29.pdf>

40. **Парій О. Бойові роботи стануть до лав ЗС України** / Олександр Парій // Нар. армія. — 2018. — 29 листоп. (№ 48). — С. 15. *Висвітлено питання застосування наземних роботизованих комплексів й дистанційно керованих бойових машин у Збройних силах України (ЗСУ). Наголошено, що термінове переозброєння вітчизняних ЗСУ на засадах максимального використання новітніх роботизованих комплексів є нагальним питанням безпеки України. Йдеться про проведення практичних досліджень застосування роботизованих комплексів у польових умовах на одному з військових полігонів України.* Текст: <http://na.mil.gov.ua/files/pdf/5580-%2829-11-2018%29.pdf>

41. **Писана Н. Росія прагне економічно задушити нашу країну** / Наталя Писана // Уряд. кур'єр. — 2018. — 30 листоп. (№ 226). — С. 3. *Йдеться про допис міністра інфраструктури Володимира Омеляна на своїй сторінці у Facebook щодо ситуації в Азовському морі. Міністр зазначив, що Росія планомерно рухається до своєї мети – поступового витіснення України з її законних територій, закріплених нормами міжнародного права, зокрема й морського. Наведено також коментарі щодо наслідків агресії Росії в Азовському морі командувача Військово-Морських сил Збройних сил України Ігоря Воронченка, голови Донецької обласної військово-цивільної адміністрації Олександра Куця та високого представника Євросоюзу з питань зовнішньої політики та політики безпеки Федеріки Могеріні.* Текст: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/rosiya-pragne-ekonomichno-zadushiti-nashu-krayinu/>

42. **Поджіалі Л. "Цього разу Путін може вдавитися українським ласим шматочком"** / Лука Поджіалі ; спілкувалася Юлія Яручик // День. — 2018. — 30 листоп. – 1 груд. (№ 218/219). — С. 28. *Подано матеріали розмови з головним редактором журналу Raids Italia. Лукою Поджіалі. В Україні ж за час війни журналіст побував тричі. Майже половина листопадового номеру його видання присвячена подіям в Україні. Історія Донбасу, спостереження з першої лінії фронту й*

ексклюзивні фото, інтерв'ю з командувачем Об'єднаного оперативного штабу Збройних сил України Сергієм Наєвим — таких детальних і об'єктивних матеріалів у італійських медіа не було вже давно. Основна тема розмови – війна на Сході України та вплив російської пропаганди.

Текст: <https://day.kyiv.ua/uk/article/media/cogo-razu-putin-mozhe-vdavytysya-ukrayinskym-lasym-shmatochkom>

43. **Полозов Н. Николай Полозов: "Не исключено, что захваченным морякам навесят новые обвинения"** / Николай Полозов ; беседу вела Ольга Бесперстова // Факты и коммент. — 2018. — 6 – 12 дек. (№ 48). — С. 4. Відомий російський адвокат Микола Полозов в інтерв'ю роз'яснив, який термін загрожує українським військовим морякам, захопленим у полон під час збройного нападу Росії на українські кораблі у Керченській протоці 25 листопада 2018 року. Адвокат, зокрема, зазначив, що згідно міжнародного права, статус захоплених моряків – військовополонені, й їм, відповідно до ст. 322 Кримінального кодексу Російської Федерації (незаконний перетин кордону) загрожує до шести років позбавлення волі.

44. **Сарахан Т. Воєнний стан оголосили в 10 областях** / Тетяна Сарахан // Газета по-українськи. — 2018. — 30 листоп. (№ 92). — С. 1, 3. Йдеться про запровадження в 10 регіонах України воєнного стану, який триватиме 30 днів. Указ підписав Президент України Петро Порошенко та 276 голосами схвалила Верховна Рада України. Зазначено, що це – реакція України на захоплення російськими прикордонниками 25 листопада 2018 року українських артилерійських катерів "Бердянськ" і "Нікополь" та буксиру "Яни Капу". В полон захоплено 24 українських моряка. Текст: https://gazeta.ua/articles/politics-newspaper/_voyennij-stan-ogolosili-v-10-oblastyah/872204

45. **Світ бачить ворога без рожевих окулярів** : своїми агресивними діями, і не лише в Україні, РФ заганяє сама себе в глухий кут міжнародної ізоляції // Уряд. кур'єр. — 2018. — 5 груд. (№ 229). — С. 2.

Надано інформацію про участь Президента України Петра Порошенка в ток-шоу в ефірі одного з популярних телеканалів. Глава держави прокоментував акт російської агресії в Азовському морі та запровадження воєнного стану і зазначив, що солідарність з Україною і підтримка всього цивілізованого світу сприяє зміцненню ізоляції Росії на світовій арені. Петро Порошенко також підкреслив, що наразі потрібно зробити все необхідне та об'єднати зусилля всього світу для звільнення українських моряків, які перебувають в російському полоні. Президент України акцентував увагу на необхідності закріплення євроатлантичного вибору в Конституції України, що має велике значення для захисту від агресивних зазіхань Росії. Глава держави висловив сподівання, що Об'єднавчий Собор українських церков, де буде обрано предстоятеля єдиної помісної православної церкви України, може відбутися вже до кінця 2018 року. "Наш процес створення єдиної церкви має на меті об'єднати країну, а не розколоти її", – запевнив Петро Порошенко, порівнявши боротьбу за отримання Томоса з державотворенням і відновленням української армії. "І Українська православна церква буде однією з п'ятнадцяти помісних церков православного світу, і українці пишатимуться своєю церквою і своєю державою, – резюмував Президент України. – Це завершить духовний фундамент нашої держави, зміцнить нашу незалежність і зробить нашу державу і народ сильнішими, забезпечивши єдність". Текст: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/svit-bachit-voroga-bez-rozhevih-okulyariv/>

46. **Снегірьов Д. Вони воюють проти нас** / Дмитро Снегірьов // Експрес. — 2018. — 29 листоп. – 6 груд. (№ 48). — С. 5. *Йдеться про те, що у складі бойовиків на Сході України налічується декілька сотень іноземців. Подано матеріали бесіди з військовим експертом Дмитром Снегірьовим про мотивацію іноземних найманців воювати на Донбасі в складі збройних груп.*

47. **Торба В. Скільки світ буде терпіти?** / Валентин Торба // День. — 2018. — 30 листоп. – 1 груд. (№ 218/219). — С. 4. *Йдеться про те, що у Києві 29 листопада цього року відбулась II Міжнародна конференція з морської безпеки. На відкритті цьогорічної конференції командувач Військово-Морських сил України, адмірал Ігор Вороненко заявив, що Україна проситиме закрити протоку Босфор для російських суден. На конференції виступила Надзвичайний та Повноважний Посол США в Україні Марі Йованович з досить ясними та принциповими меседжами. Зокрема вона заявила, що "своїми діями в Азовському морі Російська Федерація переступила межу, офіційно підтвердивши свою участь в агресії проти України". З ґрунтовною доповіддю виступив головний редактор проекту BlackSeaNews Андрій Клименко, який детально описав ситуацію, яка склалась не лише в водах Азовського моря, а й за одну сотню кілометрів від Одеси. З усього видно, що останній рік Росія прискорила темпи окупації в морському секторі.* Текст: <https://day.kyiv.ua/uk/article/den-planeti/skilky-svit-bude-terpity>

48. **Харченко О. "Як і 2014 року: чітко, зрозуміло"** / Ольга Харченко // День. — 2018. — 30 листоп. - 1 груд. (№ 218/219). — С. 2. *Подано інформацію, що міський голова Дніпра Борис Філатов підписав розпорядження про першочергові заходи у зв'язку із запровадженням воєнного стану на окремих територіях України.* Текст: <https://day.kyiv.ua/uk/article/den-ukrayiny/yak-i-2014-roku-chitko-zrozumilo>

49. **Черниш В. Міністр з питань тимчасово окупованих територій Вадим Черниш: Російський вплив на Україну не зменшується, лише змінюються форми** / Вадим Черниш ; бесіду вела Олександра Жаркова // Уряд. кур'єр. - 2018. - 7 груд. (№ 231). — С. 4-5. *Подано матеріали бесіди з міністром з питань тимчасово окупованих територій Вадимом Чернишем про проблему протидії гібридним загрозам з боку Росії. Висвітлено методи та моделі впливу російської пропаганди в Україні та інших країнах (поширення дезінформації та фейків, провокації,*

кібератаки, діяльність так званих "фабрик тролів" тощо). Зокрема, наголошено на загрозі втручання Росії у виборчий процес в Україні в 2019 р. з метою вплинути на результати виборів та забезпечити перемогу проросійських політиків і політичних сил. Висловлено думку щодо особливості діяльності медіа в умовах інформаційної війни. Окреслено перспективи деокупації та реінтеграції Донбасу і Криму, зокрема, наголошено на важливості відновлення довіри місцевого населення до української влади, для чого вже зараз йде підготовка відповідних фахівців та вивчається міжнародний досвід з врегулювання конфліктів. Текст: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/ministr-z-pitan-timchasovo-okupovanih-teritorij-va/>

50. **Чікалін В. Шість вогнених висот підполковника Сергія Чернецького** / Володимир Чікалін // Нар. армія. — 2018. — 29 листоп. (№ 48). — С. 11. *Висвітлено бойовий шлях командира батальйону 101-ї бригади охорони Генерального штабу Збройних Сил України підполковника Сергія Чернецького, який з 2014 року воював у найгарячіших точках зони АТО. Наголошено, що за бій під Дебальцево С. Чернецького нагороджено орденом Богдана Хмельницького.* Текст: <http://www.na.mil.gov.ua/index.php/2018/11/30/shist-vognennyh-vysot-pidpolkovnyka-sergiya-chernetskogo/>

51. **Шуткевич О. "Завдання з призову першої черги вже виконано"** / Олеся Шуткевич // День. — 2018. — 5 груд. (№ 221). — С. 2. *Подано інформацію про те, що відправка військових резервістів до навчальних центрів стартувала на Вінниччині. Зазначено, що в зв'язку із запровадженням воєнного стану рада оборони Вінницької області заборонила цивільним носити військовий одяг, а на дорогах встановили мобільні блокпости.* Текст: <https://day.kyiv.ua/uk/article/den-ukrayiny/zavdannya-z-pryzovu-pershoyi-cherhy-vzhe-vykonano>

52. **Шуткевич О. "Найбільша загроза — диверсійні групи"** / Олеся Шуткевич // День. — 2018. — 30 листоп. – 1 груд. (№ 218/219). — С.

2. Подано інформацію про те, що в зв'язку із введенням воєнного стану на території Вінницької та Одеської областей посилюється охорона кордону з Придністров'ям. Зазначено, що найбільшу загрозу на даний момент можуть становити диверсійні групи, які можуть засилатися і дезорганізувати ситуацію. Текст: <https://day.kyiv.ua/uk/article/den-ukrayiny/naybilsha-zagroza-dyversiyni-grupy>

Міжнародне гуманітарне право

Книги, статті з наукових періодичних і продовжуваних видань

53. **Артёмов І. Правові та зовнішньополітичні засади національної безпеки України: актуальні аспекти** / І. Артёмов / Геополітика України: історія і сучасність : зб. наук. пр. / ДВНЗ "Ужгород. нац. ун-т", Навч.-наук. ін-т євроінтеграц. дослідж. — Ужгород, 2018. — Вип. 1 (20). — С. 47-65. — **Шифр зберігання в Бібліотеці : Бп17055-1(20).** *Висвітлено зовнішньополітичні аспекти національної безпеки України. Проаналізовано вплив глобалізації на процеси, що відбуваються та місце і роль України в геополітичному просторі. Визначено особливості сучасного стану національної безпеки в руслі нормативно-правових актів 2015-2018 рр. і завдання щодо вдосконалення моделі національної безпеки України. У висновках наведено конкретні пропозиції, впровадження яких сприятиме роботі з розбудови сфери національної безпеки в умовах анексії Криму і тимчасово окупованих територій на Сході України.*

54. **Вкасільєв Ю. Типові помилки при веденні військового обліку** / Юрій Вкасільєв // Кадровик. UA. - 2018. - № 9. — С. 48-54. *Мова йде про те, якими нормативно-правовими актами регулюється ведення військового обліку. Також йдеться про граничний вік перебування військовозобов'язаних на військовому обліку та чи обов'язково вести військовий облік на підприємстві.*

55. **Вовченко О. В. Державна політика України в інноваційній сфері: основа гарантування національної безпеки** / О. В. Вовченко //

Наука та наукознавство. - 2018. - № 3. — С. 25-35. *Проаналізовано стан державної політики України в інноваційній сфері у порівнянні з провідними країнами світу та його вплив на забезпечення національної безпеки. Наведено дані про розвиток нанотехнологічної індустрії, які показують відставання України від провідних країн світу в цій сфері як за обсягами фінансування, так і за кількістю підприємств. Наведено приклади українських компаній, які здобули передові позиції в нанотехнологічній індустрії. Зазначено, що для інституційного забезпечення інноваційної політики України пріоритетного значення набувають державні програми інноваційного розвитку промислового сектору. Наведено інформацію стосовно інструментарію забезпечення процесів стимулювання інноваційної діяльності, який застосовується у передових країнах світу.*

Текст: https://sofs.org.ua/wp-content/uploads/2018/11/Blok_NN_3-2018.pdf#page=25

56. Горник В. Г. Взаємодія держави та громадянського суспільства у запобіганні корупції як чинник національної безпеки / В. Г. Горник, С. О. Кравченко // Вчені зап. Тавр. нац. ун-ту ім. В. І. Вернадського. Серія: Держ. упр. - 2018. - Т. 29(68), № 3. — С. 123-130.

Текст:

http://www.pubadm.vernadskeyournals.in.ua/journals/2018/3_2018/25.pdf

57. Грицай І. О. Інтеграція принципу гендерної рівності у Збройних Силах України як стратегія розвитку оборонного сектора / І. О. Грицай // Право і суспільство. - 2018. - № 4. — С. 27-31. *Висвітлено переваги інтеграції жінок до збройних сил, наведено статистичні данні щодо структури зайнятості жінок-військовослужбовців, способів впровадження гендерного принципу до системи збройних сил та оборонних структур.*

Текст:

http://pravoisuspiilstvo.org.ua/archive/2018/4_2018/part_1/7.pdf

58. **Гуйван О. П. Цивільно-правовий захист інформації в електронних мережах** / О. П. Гуйван // *Право і суспільство*. - 2018. - № 2, ч. 2. — С. 57-63. *Розглянуто сутність інформаційних відносин, що здійснюються в електронних системах та мережах. Проаналізовано особливості інформаційного обігу з використанням баз даних.* Текст: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2018/2_2018/part_2/12.pdf

59. **Дубчак Л. М. Формування міжнародних організаційно-правових механізмів захисту прав жертв злочинів** / Л. М. Дубчак // *Економіка та держава*. Серія: Держ. упр. - 2018. - № 6. — С. 15-20. *Проаналізовано міжнародне законодавство у сфері захисту прав жертв злочину, в якому закріплені стандарти щодо прав, гарантії підтримки та захисту прав жертв злочину; визначено поняття "жертва злочину" та основні права жертв злочину.*

60. **Комісаров С. А. Принципи провадження у справах про проступки проти публічного порядку: особливості в умовах антитерористичної операції** / С. А. Комісаров // *Право і суспільство*. - 2018. - № 2, ч. 2. — С. 129-134. *Проаналізовано юридичну природу адміністративних засад проваджень у справах про вчинення проступків проти публічного порядку.*

61. **Король Я. І. Педагогічні умови формування готовності майбутніх офіцерів до використання засобів радіаційно-хімічного захисту в екстремальних ситуаціях** / Я. І. Король // *Інновац. педагогіка*. - 2018. - № 5. — С. 96-99. *Розглянуто теоретичні основи підготовки майбутніх офіцерів до професійної діяльності, тенденції розвитку сучасних підходів до військової освіти в демократичному суспільстві. З'ясовано пріоритетні напрями у будівництві Збройних сил та інших військових формувань України, основні аспекти системи підготовки майбутніх офіцерів до професійної діяльності як важливої складової частини військової освіти. Розглянуто систему підготовки майбутніх*

офіцерів до використання засобів радіаційно-хімічного захисту в екстремальних ситуаціях. Визначено та обгрунтовано педагогічні умови формування готовності майбутніх офіцерів до використання засобів радіаційно-хімічного захисту в екстремальних ситуаціях. Текст:

<http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2018/5/24.pdf>

62. Круглов В. В. Державно-приватне партнерство у сфері кібербезпеки / В. В. Круглов // Вчені зап. Тавр. нац. ун-ту ім. В. І. Вернадського. Серія: Держ. упр.. - 2018. - Т. 29 (68), № 3. — С. 57-61.
Проаналізовано можливості забезпечення кібербезпеки шляхом використання механізмів державно-приватного партнерства (ДПП). Наголошено на тому, що формування можливостей співпраці держави та приватних суб'єктів у сфері кібербезпеки у формі ДПП в значній мірі буде залежати від розробки законодавчих актів, які визначають принципи безпеки щодо критичних інфраструктур, підходи до питань взаємодії державних та приватних партнерів у сфері ІКТ та методології визначення кібер-ризиків. Текст:

http://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2018/3_2018/13.pdf

63. Мозговий В. І. Теоретико-методологічні підходи дослідження особистості військовослужбовців у гендерному контексті / В. І. Мозговий // Укр. психол.-пед. наук. зб.. - 2018. - № 14. — С. 82-88.
Проаналізовано теоретико-методологічні підходи дослідження особистості військовослужбовців в гендерному контексті, які характеризуються дискусійним характером, містять певні суперечності та протилежності. Текст:

http://pedagogyviv.org.ua/zhurnaly/july_2018.pdf#page=82

64. Самойленко О. А. Інформаційний продукт як предмет посягання під час вчинення злочинів із використанням обстановки кіберпростору / О. А. Самойленко // Вчені зап. Тавр. нац. ун-ту ім. В. І. Вернадського. Серія: Юрид. науки. - 2018. - Т. 29 (68), № 4. — С. 165-169.

Деталізовано зміст інформації з обмеженим доступом та об'єктів авторського права або суміжних прав із позиції різновидів інформаційного продукту як предмету посягання. Визначено, що цінність інформаційного продукту, пов'язана з характером зафіксованих у ньому відомостей.

Текст: http://www.juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2018/4_2018/29.pdf

65. **Сушанин Д. Актуальні аспекти сучасних взаємовідносин України з НАТО** / Д. Сушанин / Геополітика України: історія і сучасність : зб. наук. пр. / ДВНЗ "Ужгород. нац. ун-т", Навч.-наук. ін-т євроінтеграц. дослідж. — Ужгород, 2018. — Вип. 1 (20). — С. 65-78. — **Шифр зберігання в Бібліотеці : Бп17055-1(20)**. *Висвітлено актуальні аспекти співробітництва України з НАТО. Проаналізовано складові основних сфер співпраці України з НАТО. Доведено, що зазначене співробітництво має важливе значення для забезпечення національної безпеки України, сприяє поглибленню демократичних реформ.* Текст: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/16596>

66. **Фурсіна Н. А. Еволюція розвитку збройних сил та концепцій воєн** / Н. А. Фурсіна // Економіка та держава. - 2018. - № 10. — С. 86-90. *Визначено, що війна — складне соціально-політичне явище, що представляє собою крайню форму вирішення соціально-політичних, економічних, ідеологічних, а також національних, релігійних, територіальних та інших суперечностей між державами, народами, націями, класами і соціальними групами. Війна може здійснюватися у вигляді військових конфліктів різного рівня. Стратегічна концепція держави пронизує всю військову сферу, об'єднуючи її та даючи відповіді на питання, чому, коли і як народ і його збройні сили ведуть війну. Вона є відображенням моральних цінностей ідеалів народу. Для тієї чи іншої культури, нації моральний аспект і легітимність стратегії може варіюватися дуже широко. Дослідження цих питань є жорстко прагматичною дисципліною. На основі опрацювання навчально-наукової*

літератури систематизовано підходи в аналізі історичного розвитку концепцій війни. Текст: http://www.economy.in.ua/pdf/10_2018/19.pdf

67. **Цыганов В. В. Україна: соціально-політичний анамнез** / Виктор Цыганов, Вячеслав Рудник. — Киев : Альфа Реклама, 2018. — 132 с. — **Шифр зберігання в Бібліотеці : А791666.** Автор - кандидат філософських наук, доцент, засновник першої в Україні кафедри національної безпеки, один із авторів Стратегії національної безпеки України, висвітлюючи сучасний стан України наголошує, що Україна сьогодні – це гібрид із залишків советізму, частин націоналізму, елементів західництва та спогадів про Майдан. Проаналізовано історію сучасної України, яка, на думку автора, є не тільки безперервною боротьбою між ідеалами й інтересами, але й зібранням фактів, яких не мало бути. Але вони є. Автор закликає пам'ятати про своє непривабливе минуле, щоб воно не повторилося у майбутньому.

Статті з періодичних видань

68. **Антипенко І. Борис Бабін: "Роботи вистачить усім"** / Іван Антипенко // День. — 2018. — 5 груд. (№ 221). — С. 4. Подано інформацію, що 2 грудня цього року Президент України Петро Порошенко підписав указ про звільнення Бориса Бабіна з посади Постійного Представника Президента України в Автономній Республіці Крим. Зазначено, що під його керівництвом Представництво готувало низку стратегічних документів. Зокрема — Стратегія реінтеграції Криму. Текст: <https://day.kyiv.ua/uk/article/podrobyci/borys-babin-roboty-vystachyt-usim>

69. **Білозір О. Народна артистка України Оксана Білозір: "Я маю за честь кожен творчу зустріч із військовими, які захищають від ворога нашу рідну, неділиму, святу Україну"** / Оксана Білозір ; спілкувався Олександр Парій // Нар. армія. — 2018. — 6 груд. (№ 49). — С. 22. Наведено матеріали бесіди із народним депутатом України, народною артисткою України, народним послом України, дипломатом і

перемовником, яка домовлялася з противником про обмін полоненими Оксаною Білозір під час її перебування в Кураховому (Донецька область), де вона виступала із черговим концертом. Зазначено, що упродовж п'яти днів музичного візиту на Донбас О. Білозір дарувала людям свої проникливі пісні, підбадьорювала поранених у військовому госпіталі в Покровському, підносила бойовий дух бійцям на передових позиціях, надавала наснаги й впевненості в майбутньому жителям прифронтових Мар'їнки та Красногорівки. Текст: <http://na.mil.gov.ua/files/pdf/5581-%2806-12-2018%29.pdf>

70. **Важливо посилити морську присутність країн НАТО і США в Чорному морі** / Прес-служба апарату Верхов. Ради України // Голос України. - 2018. - 8 груд. (№ 235). — Електрон. ресурс. *Надано інформацію про зустріч Голови Верховної Ради України (ВР України) Андрія Парубія із заступником помічника міністра оборони Сполучених Штатів Америки (США) з питань України, Росії та Євразії Лорою Купер. Андрій Парубій подякував США за підтримку України та проінформував про низку заходів щодо модернізації сектору безпеки України. Голова ВР України повідомив, що рішення про запровадження воєнного стану в низці регіонів було ухвалено з метою напрацювання механізмів взаємодії військово-цивільної адміністрації та армії у разі широкомасштабного вторгнення російських військ і запевнив, що це жодним чином не обмежує права і свободи громадян і не зашкодить виборчим процесам. В ході зустрічі обговорено також шляхи можливої співпраці у сфері кібербезпеки, інформаційної безпеки, особливо враховуючи проведення виборів в Україні наступного року; у сфері морського судноплавства і повітряного контролю та, зокрема, і на рівні можливої експертної допомоги з боку представників НАТО та США під час підготовки необхідних законопроектів у парламенті України.* Текст: <http://www.golos.com.ua/article/311144>

71. **Військо є надійним гарантом суверенітету** // Голос України. — 2018. — 7 груд. (№ 234). — Електрон. ресурс. *Йдеться про урочисті заходи з нагоди 27-ї річниці створення Збройних сил України (ЗСУ), під час яких Президент України Петро Порошенко вручив високі державні нагороди військовослужбовцям ЗСУ, які виявили мужність та відвагу в захисті незалежності та територіальної цілісності країни. Глава держави висловив вдячність захисникам Батьківщини та зазначив, що "громадяни нашої держави пишаються своїм військом і довіряють йому". "Саме українське військо і українська армія є надійним гарантом суверенітету, територіальної цілісності, незалежності нашої держави, гарантом безпеки наших громадян", – наголосив Петро Порошенко. Президент України високо оцінив реформи, здійснені у надзвичайно короткий термін у військовій сфері відповідно до стандартів НАТО, та підкреслив, що й надалі Збройні сили посилюватимуть свій бойовий потенціал. Президент України прокоментував своє рішення про введення особливого правового режиму в десяти областях у відповідь на новий виток агресії Російської Федерації (РФ) та відзначив, що "це упереджувальний крок, який жодним чином не спрямований на згортання конституційних прав і свобод громадян".* Текст: <http://www.golos.com.ua/article/311086>

72. **Власенко В. Дипломатичні відносини і договори з Росією втрачають сенс** / Вікторія Власенко // Уряд. кур'єр. — 2018. — 1 груд. (№ 227). — С. 4. *Надано інформацію про виступ міністра закордонних справ України Павла Клімкіна в ефірі ток-шоу "Право на владу" на телеканалі "1+1". Зокрема, міністр прокоментував можливість припинення дипломатичних відносин між Україною та Росією і зазначив, що наразі Україна докорінно переглядає всю двосторонню договірно-правову базу з Росією.* Текст: <https://ukurier.gov.ua/uk/news/diplomatichni-vidnosini-i-dogovori-z-rosiyeyu-vtra/>

73. **Героїв зустрічаємо щодня. Вони завжди поруч** : турбота про тих, хто захищає країну, – святий обов’язок усіх органів влади // Уряд. кур’єр. - 2018. - 7 груд. (№ 231). — С. 2. *Йдеться про участь Президента України Петра Порошенка в урочистій церемонії з нагоди 27-ї річниці Збройних сил, під час якої високі державні нагороди були вручені військовослужбовцям, які проявили мужність і відвагу в захисті незалежності й територіальної цілісності України. У своєму виступі глава держава зазначив, що Збройні сили мають найвищий рівень довіри серед усіх державних інституцій, і саме "українське військо й українська армія слугують надійним гарантом суверенітету, територіальної цілісності, незалежності нашої держави, гарантом безпеки українських громадян". Петро Порошенко закликав військових найякісніше й найефективніше використати усі можливості, які дає воєнний стан Збройним силам і органам влади для подальшого нарощування бойових спроможностей війська і посилення обороноздатності нашої держави. Президент України проінформував про хід реформування Збройних сил відповідно до стандартів НАТО і про зміни у соціальному забезпеченні воїнів. "За моїм дорученням реалізують програму будівництва гуртожитків поліпшеного планування для військовослужбовців-контрактників у військових містечках місць постійної дислокації бойових військових частин Збройних сил. Джерелом для фінансування програми будівництва гуртожитків стали півтора мільярда доларів, конфісковані у представників попередньої влади і спрямовані на потреби оборони. Це і виробництво боєприпасів, і будівництво гуртожитків, закупівля нового озброєння. Гроші, які було вкрадено в українського народу, мають попрацювати на українське військо", – наголосив глава держави. Текст: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/geroyiv-zustrichayemo-shodnya-voni-zavzhdi-poruch/>*

74. **Героїв зустрічаємо щодня. Вони завжди поруч** : турбота про тих, хто захищає країну, – святий обов’язок усіх органів влади // Уряд.